

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของธุรกิจการค้าระหว่างประเทศในประเทศไทยโดยสังเขป

จากการที่ประเทศไทยต้องตกอยู่ในภาวะการขาดดุลการค้ามาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี และมีแนวโน้มที่จะขาดดุลเพิ่มขึ้นทุกปี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1-1 จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลมีนโยบายที่จะเร่งรัดการส่งออกของประเทศ โดยใช้มาตรการต่างๆ เพื่อเร่งรัดการส่งออกของประเทศให้มี การขยายตัวในประเภทและมูลค่าที่สูงขึ้น มาตรการหนึ่งก็คือ การให้การส่งเสริมการลงทุนแก่กิจการธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ เพื่อใช้เป็นกลไกในการเร่งรัดการส่งออกสินค้าซึ่งประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น, เกาหลีใต้ และไต้หวัน ต่างก็ได้ใช้มาตรการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าของตนอย่างได้ผลดีมาแล้ว จนเป็นผลทำให้สามารถพัฒนาการส่งออกของประเทศได้อย่างก้าวหน้า เศรษฐกิจและการอุตสาหกรรมของประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นรัฐบาลในสมัยของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงได้เปิดให้การส่งเสริมแก่กิจการธุรกิจการค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยได้ออกประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 40/2521^{/1} กำหนดเงื่อนไข, ประเภท, ขนาด, ลักษณะการค้า, เงินงานรวมถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆที่ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศจะได้รับ ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุมและสนับสนุนการค้าเงินงานให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งออกของประเทศอย่างแท้จริง ซึ่งปรากฏว่ามีผู้ยื่นขอรับการส่งเสริมเป็นธุรกิจการค้าระหว่างประเทศเป็นจำนวนถึง 21 ราย แต่ ณ สิ้นปีพ.ศ.2526 มีธุรกิจการค้าระหว่างประเทศเปิดดำเนินการเพียง 10 รายเท่านั้น ยังไม่พร้อมที่จะเปิดดำเนินการในระยะเวลาดังกล่าวอีก 3 รายแต่ยังมีสิทธิในการเปิดดำเนินการอยู่ ส่วนที่เหลือจำนวน 8 รายนั้นถูกยกเลิกหรือเพิกถอนการให้การส่งเสริมเนื่องจากไม่พร้อมที่จะเปิดดำเนินการหรือไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายของคณะกรรมการฯ เป็นต้น

ส่วนธุรกิจการค้าระหว่างประเทศที่เปิดดำเนินการแล้วนั้น ต่างก็ประสบปัญหาในการดำเนินงานและการปฏิบัติตามเงื่อนไขและเป้าหมายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า มีเพียง 3 บริษัทเท่านั้นที่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายของคณะ

/1 ดูรายละเอียดจากภาคผนวก

ตารางที่ 1-1

มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก และยอดดุลการค้าของประเทศไทย

ตั้งแต่ พ.ศ. 2497-2525

พ.ศ.	มูลค่านำเข้า (ล้านบาท)	มูลค่าส่งออก (ล้านบาท)	ยอดขาดดุลการค้า	
			มูลค่า (ล้านบาท)	% **
2497	7,021.5	6,177.0	844.5	12.03
2498	7,502.6	7,120.5	382.1	5.09
2499	7,655.1	6,923.2	731.9	9.56
2500	8,537.0	7,539.5	997.5	11.45
2501	8,237.0	6,446.6	1,790.4	21.74
2502	8,988.3	7,560.4	1,427.9	15.89
2503	9,622.0	8,614.3	1,007.7	10.47
2504	10,287.3	9,997.0	290.3	2.82
2505	11,503.7	9,529.2	1,974.5	17.16
2506	12,802.8	9,676.3	3,126.5	24.42
2507	14,253.5	12,339.2	1,914.3	13.43
2508	16,178.7	12,940.8	3,237.9	20.01
2509	25,347.0	14,310.0	11,037.0	43.54
2510	22,187.7	14,166.2	8,021.5	36.15
2511	24,103.0	13,679.1	10,423.9	43.25
2512	26,891.1	14,722.1	12,169.0	45.25
2513	27,009.2	14,722.4	12,286.8	45.49
2514	26,794.2	17,281.2	9,513.0	35.50
2515	30,875.1	22,491.3	8,383.8	27.15
2516	42,183.9	32,226.2	9,957.7	23.61
2517	64,043.5	50,245.3	13,798.2	21.55
2518	66,835.2	48,437.6	18,397.6	27.53
2519	72,876.6	60,796.6	12,080.0	16.58
2520	94,177.0	71,198.1	22,978.9	24.40
2521	108,898.8	83,065.0	25,833.8	23.72
2522	146,161.3	108,179.0	37,982.3	25.99
2523	193,618.3	133,197.2	60,421.1	31.21
2524	219,025.8	153,000.7	66,025.1	30.14
2525	196,616.0	159,728.2	36,887.8	18.76

ที่มา กรมศุลกากร

* รวมมูลค่า RE-EXPORT

** เป็น % ของยอดมูลค่านำเข้า

กรรมการส่งเสริมการลงทุน ทั้งๆที่ทุกบริษัทต่างก็ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนการค้าดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการฯ โดยผ่านทางหน่วยงานของราชการหลายแห่ง เช่น กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ดังนั้นในเวลาต่อมา คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้ขอให้การส่งเสริมการลงทุนแก่ผู้ประกอบการจะจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศรายใหม่ โดยได้ออกประกาศที่ ง.1/2524 เรื่อง การงดการให้การส่งเสริมกิจการบริษัทการค้าระหว่างประเทศไว้เป็นการชั่วคราว^{/2} โดยคณะกรรมการฯ ได้ให้เหตุผลว่า ได้ให้การส่งเสริมแก่กิจการบริษัทการค้าระหว่างประเทศไปเป็นจำนวนมากเรียบร้อยแล้ว และต้องการที่จะดูผลการดำเนินงานของผู้ได้รับการส่งเสริมในระยะหนึ่งก่อน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากความสำคัญของบริษัทการค้าระหว่างประเทศต่อการพัฒนาการส่งออกและเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับการที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดไว้ ทั้งๆที่ต่างก็ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านการเงินและภาษีอากร เพื่อช่วยสนับสนุนการค้าดำเนินงานเป็นพิเศษอยู่แล้ว ดังนั้นการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์, ความเหมาะสม ตลอดจนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยจะ เน้นการศึกษาที่สิทธิประโยชน์ต่างๆ กับการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัทการค้าระหว่างประเทศต่อการส่งออกของประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. เพื่อทำการศึกษาว่าสิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะ ช่วยสนับสนุนการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการฯ ได้หรือไม่ อย่างไร
2. เพื่อศึกษาว่าสิทธิประโยชน์จะทำให้เกิดความแตกต่างในยอดส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศกับยอดส่งออกของผู้ผลิตทั่วไปหรือไม่
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา, อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการให้และการใช้สิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมและคล่องตัวต่อการดำเนินงานของบริษัทการค้าระหว่างประเทศมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แนวเหตุผลสนับสนุนหรือข้อสันนิษฐาน เป็นต้น

1. การดำเนินงานของบริษัทการค้าระหว่างประเทศไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

2. สิทธิประโยชน์ที่ไม่ เพียงพอ เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของบริษัทการค้าระหว่าง ประเทศ

ข้อจำกัดและขอบเขตของการศึกษา

1. เนื่องจากบริษัทการค้าระหว่างประเทศ เป็นกิจการใหม่ซึ่ง เพิ่งจะได้รับการส่งเสริม การลงทุนให้เปิดดำเนินการ ในพ.ศ.2522 ดังนั้นข้อมูล, สถิติต่างๆในอดีตที่จะสามารถรวบรวม มาทำการศึกษาได้ จึงมีอยู่เพียง 4 ปี เท่านั้น คือตั้งแต่พ.ศ.2522-2525

2. เงื่อนไขของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด เป้าหมายการส่งออกสินค้าขั้นต่ำ ของบริษัทการค้าระหว่างประเทศไว้เป็นรายปี ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะแบ่งย่อยข้อมูล เป็นราย เดือน รายไตรมาส หรือรายครึ่งปี เพื่อให้ข้อมูลมีความละเอียดขึ้นได้

3. จากข้อจำกัดของข้อมูลดังกล่าวข้างต้นในข้อ 1 และ 2 ทำให้ต้องใช้วิธีการทาง สถิติแบบ Simple Linear Regression มาช่วยในการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานต่างๆ ในการหาความสัมพันธ์และผลกระทบของสิทธิประโยชน์ในยอครวมกับการส่งออกสินค้าแต่ละบัญชีของ บริษัทการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งหากมีข้อมูลที่มากกว่านี้แล้ว จะสามารถทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานได้ละเอียดยิ่งขึ้นด้วยวิธีการแบบ Multiple Regression ซึ่งจะทำได้ ทราบโดยละเอียดถึงความสัมพันธ์และผลกระทบของสิทธิประโยชน์แต่ละประการต่อการส่งออกสินค้า ของบริษัทการค้าระหว่างประเทศได้

สาเหตุที่ได้ใช้การวิเคราะห์แบบเส้นตรง Linear Regression เป็นเพราะได้ ทำการสร้างรูปกราฟพิจารณาความ เคลื่อนไหวของมูลค่าการส่งออกในยอครวมและในแต่ละบัญชีที่เกิด จากการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการใช้สิทธิประโยชน์ของบริษัทการค้าระหว่างประเทศในแต่ละปีแล้ว พบว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่ในลักษณะที่สามารถจะใช้การวิเคราะห์แบบเส้นตรงมาทำการวิเคราะห์ได้

4. ข้อมูลต่างๆที่ได้รวบรวม เพื่อการศึกษาในครั้งนี้ เป็นข้อมูลประชากร Population ของบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่เปิดดำเนินการตั้งแต่พ.ศ.2522-2525 มิได้รวบรวมโดยการ สุ่มตัวอย่าง Sampling Method ดังนั้นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบางกรณีจึงไม่มีความ จำเป็นต้องทำการทดสอบสมมติฐาน เพื่อการยอมรับการเป็นตัวแทนที่ดีอีกครั้งหนึ่ง เช่นการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศกับมูลค่าการส่งออกของประเทศไทย เป็นต้น

การทดสอบสมมติฐานเพื่อการยอมรับหรือปฏิเสธการ เป็นตัวแทนที่ดีของข้อมูลที่รวบรวม ได้ จะทำในกรณี que เห็นว่า การทดสอบนั้นมีความสำคัญในอนาคตและข้อมูลที่รวบรวมมาใช้ในการ ทดสอบครั้งนี้จะเป็นข้อมูลตัวอย่าง Samples ของข้อมูลในอนาคตที่จะมีบริษัทการค้าระหว่างประเทศ เปิดดำเนินการเพิ่มเติม รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามผู้บริหารระดับสูงของบริษัท การค้าระหว่างประเทศ ซึ่งได้รับคำตอบจำนวน 7 บริษัทจาก จำนวน 10 บริษัทที่ส่งแบบสอบถาม ไปสอบถาม

ส่วนข้อมูลการส่งออกของประเทศไทยหรือของต่างประเทศ ซึ่งรวบรวมมาแสดงในการ ศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมจากหน่วยราชการหรือองค์การต่างประเทศที่เชื่อถือได้และเป็นตัวแทนของ ประเทศนั้นๆในการเผยแพร่ข้อมูลนั้น เช่น กรมศุลกากร , ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรม พาณิชยสัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ , JETRO , KOTRA เป็นต้น จึงถือว่าข้อมูลสถิติเหล่านั้น เป็น ข้อมูลที่เชื่อถือได้และถูกต้อง

5. ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเฉพาะบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการ ส่งเสริมการลงทุนและเปิดดำเนินการก่อน พ.ศ.2526 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ซึ่งมีข้อมูลที่สามารถจะทำการศึกษาได้เท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ ได้ถูกยกเลิกหรือเพิกถอนการให้การลงทุนไปในระหว่างพ.ศ.2522-2525

6. สิทธิประโยชน์ต่างๆที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สิทธิประโยชน์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดให้กับบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับ การส่งเสริมการลงทุนตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 และประกาศคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุนที่ 40/2521 ลว. 3 ตุลาคม พ.ศ.2521 และประกาศของหน่วยราชการที่ เกี่ยวข้องซึ่งระบุไว้ในการศึกษาครั้งนี้แล้ว

7. การศึกษาในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาเฉพาะอิทธิพล, ความสัมพันธ์ของสิทธิประโยชน์ที่มี ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าของบริษัทการค้าระหว่างประเทศเพียงปัจจัยเดียว ดังนั้นปัจจัยอื่นๆที่ อาจมีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ , การเมือง, การปกครอง เป็นต้น จะไม่นำมาพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้

วิธีการศึกษา

1. ทำการรวบรวมข้อมูล, สถิติการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น, ประเทศเกาหลีใต้ รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศของต่างประเทศเหล่านั้นได้รับจากรัฐบาลของตน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการจัดตั้งและการกำหนดเงื่อนไขสิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อพิจารณาความแตกต่างของสิทธิประโยชน์อันอาจจะก่อให้เกิดผลต่อการดำเนินงานของบริษัทการค้าระหว่างประเทศได้

2. รวบรวมสิทธิพิเศษของผู้นำเข้า-ส่งออกทั่วไปของประเทศไทยที่ได้รับจากมาตรการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกับสิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อพิจารณาถึงความเพียงพอ, ความได้เปรียบเสียเปรียบของสิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับ

3. เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออก, โครงสร้างสินค้าส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศทั้งในแต่ละบัญชีสินค้าที่ส่งออกและในยอดรวมในแต่ละปีกับมูลค่าการส่งออก, โครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศ และกับเป้าหมายการส่งออกของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในระยะเวลาดียวกัน

4. รวบรวมปริมาณการใช้สิทธิประโยชน์ประเภทต่างๆ, มูลค่าการส่งออกสินค้าของบริษัทการค้าระหว่างประเทศทั้งในแต่ละบัญชีสินค้าและในยอดรวม ตั้งแต่พ.ศ.2522-2525 รวม 4 ปี เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์, ผลกระทบด้วยวิธีการทางสถิติแบบ Simple Linear Regression โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ IBM รุ่น PC-XT และโปรแกรมสำเร็จรูป ชื่อ STATPRO มาช่วยในการหาค่าสถิติต่างๆที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบที่ต้องการ

5. พิจารณาความสัมพันธ์และอิทธิพลของปริมาณการใช้สิทธิประโยชน์ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าของบริษัทการค้าระหว่างประเทศจาก สมการ Simple Linear Regression

$$Y = a + bX \quad \text{ซึ่งในที่นี้กำหนดให้}$$

X เป็นตัวแปรอิสระ แทนค่าด้วยปริมาณการใช้สิทธิประโยชน์รวมของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

Y เป็นตัวแปรตาม แทนค่ามูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งในแต่ละบัญชีสินค้าและในยอดรวมของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ จะพิจารณาสรุปผลการวิเคราะห์ต่างๆ จากค่าสถิติที่คำนวณได้ เช่น สรุปผลความสัมพันธ์ของสถิติประโยชน์กับมูลค่าการส่งออก, ความสัมพันธ์ของมูลค่าการส่งออกสินค้าแต่ละบัญชีกับมูลค่าการส่งออกรวม จากค่า Correlation Coefficient (r) เป็นต้น

6. ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอิทธิพลของปริมาณการใช้สถิติประโยชน์ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าแต่ละบัญชีหรือมูลค่าการส่งออกในยอรวม โดยใช้การทดสอบ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % จากค่าสถิติต่างๆ แล้วแต่กรณี เช่น ค่า t - Statistic Test , ค่า F - Statistic Test ซึ่งได้แสดงรายละเอียดการคำนวณไว้ในบทที่ 4

7. ออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ จำนวน 10 บริษัทที่เปิดดำเนินการก่อน พ.ศ. 2526 ซึ่งได้รับคำตอบคืนมา จำนวน 7 บริษัท และนำคำตอบในหัวข้อต่างๆ มาทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ปัจจัยต่างๆ ในการวางแผนการส่งออกสินค้า, ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการส่งออก, และ ผลประโยชน์ที่ผู้คิดต่อการค้าเพื่อการส่งออกกับบริษัทการค้าระหว่างประเทศ เช่น ผู้ผลิตสินค้า, ผู้รับจ้างทำของ เป็นต้น ต้องการได้รับประโยชน์จากบริษัทการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งในที่นี้ได้ทำการจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่ทดสอบด้วยวิธีการ Spearman's Coefficient Of Rank Correlation (r_s) และใช้ค่า t-Statistic Test ทำการทดสอบสมมติฐานในแต่ละปัจจัยที่ทดสอบ ซึ่งได้แสดงขั้นตอนการทดสอบไว้โดยละเอียดแล้วในบทที่ 5

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงประโยชน์ที่แท้จริงของสถิติประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและได้ใช้ไปเพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าประเภทต่างๆ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาและปรับปรุงการให้และการใช้สถิติประโยชน์ให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการส่งออกสินค้าประเภทต่างๆ โดยบริษัทการค้าระหว่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานส่งออกสินค้าของบริษัทการค้าระหว่างประเทศให้ได้รับความสำเร็จมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะมีผลช่วยลดการขาดดุลการค้าของประเทศและปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด